

не только организационно-культурной деятельности, направленной на воспроизводство партитуры или сценария, но и собственной возможности по новому посмотреть на давно известный (классический) сюжет и найти новый ракурс его видения. Именно на этом этапе художественная интерпретация превращается в оригинальную творчество, расширяет границы культурного пространства.

Ключевые слова: хореография, организационно-культурная деятельность, творчество, региональный культурное пространство.

VALERIIA SUPONKINA REGIONAL FIGURES IN THE SPACE OF THE MODERN STAGE

Aksonov Oleksandr – Leading concertmaster of the department of choreography,
Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

Vitkalov Serhii – Doctor of cultural Studies, Professor, Department of Cultural Studies and Museum Studies,
Rivne State Humanities University, Rivne

The organizational and artistic activity of one of the representatives of the management of the original synthetic choreographic agency "Edelweiss" (Rivne) is analyzed. Emphasis is placed on the achievements of this agency and the role of its head in this process. Forms of artistic cooperation of this structure with other artistic groups of the city are revealed and their efficiency is emphasized. It's also emphasized that modern life stimulates the artist to try himself in various forms not only of organizational and cultural activities aimed at reproducing the score or script, but also his own opportunity to look at a long-known (classic) plot and find a new aspect of his vision. It is at this stage that artistic interpretation becomes an original creativity, which expands the boundaries of cultural space.

Key words: choreography, organizational and cultural activity, creativity, regional cultural space.

UDK 477.2.11.24

VALERIIA SUPONKINA REGIONAL FIGURES IN THE SPACE OF THE MODERN STAGE

Aksonov Oleksandr – Leading concertmaster of the department of choreography,
Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

Vitkalov Serhii – Doctor of cultural Studies, Professor, Department of Cultural Studies and Museum Studies,
Rivne State Humanities University, Rivne

The urgency of the problem lies in the emphasis on children's choreography as the most popular genre of contemporary art embodied in the regional context in the activities of Rivne choreographic agency "Edelweiss". Addressing this issue and identifying the reasons for its popularity helps to understand the principles of work with children's art associations in general. It is argued that the modern artistic director should take into account in their own artistic and pedagogical activities not only the demands of practice, but also to actively form their own areas of creative activity, using the competencies acquired at new levels of special education.

The research methodology is based on the use of historical-biographical, culturological methods of scientific research, as well as the method of comparative analysis, which allow to identify the specifics of the creative process with children's art group and the role of artistic director in this process.

The scientific novelty of the study is revealed in the attempt to prove the specificity of the artistic director of such a team, his efforts to constantly search for new forms of positioning the team in modern space, as well as the constant expansion of their own educational potential, which develops a different vision of cultural problems of today and helps to implement new approaches in their own organizational and cultural activities, using the direction of non-formal education (workshops, communication with leaders of other teams).

The practical significance of the study lies in the possible use of this material or the principles considered in the practice of other children's art structures. It will be useful for the system of professional development of creative workers in various fields, as it focuses on the specifics of work with children.

Key words: Valeriia Suponkina, globalization, children's choreographic creativity, «Edelweiss», music, transcription.

Надійшла до редакції 2.11.2020 р.

УДК 793.31:394.3 (477.84)

ТРАДИЦІЙНИЙ НАРОДНИЙ ТАНЕЦЬ У РЕПЕРТУАРІ ХОРЕОГРАФІЧНИХ КОЛЕКТИВІВ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ

Щур Людмила Богданівна – асистент кафедри музикознавства та
методики музичного мистецтва,

Тернопільський національний педагогічний університет
ім. В. Гнатюка, м. Тернопіль

<https://orsid.org/0000-0002-6432-7219>

<https://doi.org/10.35619/ucpm.vi36.430>

luckiness956@gmail.com

Стаття присвячена висвітленню проблеми традиційної танцювальної практики Західного Поділля як невід'ємної частини народного хореографічного мистецтва означеного регіону, так і України загалом. Розглянуто фактори впливу на трансформаційні процеси традиційної танцювальної культури досліджуваного регіону та її сучасний стан функціонування. Проаналізовано діяльність аматорських дитячих та студентських хореографічних колективів, а також єдиного професійного академічного ансамблю танцю «Надзбручанка», які у своєму репертуарі зберігають та популяризують західноподільські традиційні танцювальні зразки.

Ключові слова: традиційний танець, хореографічні колективи, Західне Поділля.

Постановка проблеми. Традиційна культура відіграла важливу роль у становленні національної самоідентифікації українського народу, особливо у роки бездержавності та політичних репресій.

Яскравим феноменом серед культурної спадщини українців є народний танець, який розвивався у доволі складних соціокультурних умовах упродовж багатьох століть та в сучасну епоху залишається у традиційній народній культурі, демонструючи значні можливості його актуалізації у нинішньому культурному просторі, стимулює звернення українців до свого національного коріння та необхідності самоутвердження. Нагальною потребою є вивчення регіональних танцювальних традицій та виявлення шляхів її збереження, зокрема, у діяльності аматорських і професійних хореографічних колективів.

У Західному Поділлі, традиційний танець характеризується локальною своєрідністю жанрово-стилістичних ознак, багатим регіональним колоритом і самобутньою оригінальністю, є невід'ємною частиною народної хореографічної культури України. Однак, у сучасній мистецтвознавчій науці західноподільський традиційний танець та його роль у діяльності хореографічних колективів цього регіону не були предметом спеціального наукового дослідження, що і зумовило вибір теми статті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Актуальні питання збереження народної хореографічної культури, зокрема регіональних традиційних танцювальних зразків у XIX–XX ст. вивчало чимало дослідників, а саме: В. Авраменко [1], Р. Гарасимчук [3], К. Островська [12], І. Пісклова [13], В. Шкоріненко [18] та ін.

Проблемою розвитку хореографічних колективів народного танцю займалися С. Забрєдовський [8], А. Кривохижа [9], В. Стасюк [16] та ін.; питанням естетичного виховання дітей та молоді засобами народного хореографічного мистецтва приділяли увагу І. Гутник [7], Б. Колногузенко [11], Т. Луговенко [10] та ін.

Зразки традиційних танців Західного Поділля фрагментарно представлені у працях етнографа та фольклориста В. Гнатука [4], музикознавців Б. Водяного [2], О. Смоляка [15], М. Хая [17], краєзнавців В. Губ'яка [5], С. Стельмашука, П. Медведика [14], хореологів Р. Гарасимчука [3], А. Гуменюка [6] та ін.

У різні роки збереженню та популяризації традиційного танцю означеного регіону активно сприяли керівники професійного та аматорських хореографічних колективів, репертуар яких створювали на місцевому фольклорному матеріалі, серед яких: заслужений артист УРСР О. Данічкін, заслужені працівники культури України В. Починок, І. Николишин, З. Бирда, Наталія та Володимир Гудові, відмінники освіти України Г. Александрович, А. Поліщук та ін. Однак, попри численні наукові праці серед дослідників, у яких би висвітлювались роль та місце традиційного танцю у репертуарі танцювальних ансамблів, власне, Західного Поділля не було.

Мета статті передбачає висвітлення стану функціонування традиційного танцю Західного Поділля та виявлення його місця у репертуарі сучасних хореографічних колективів, цим самим актуалізується проблема збереження та популяризації танцювальної традиції означеного регіону.

Вклад основного матеріалу дослідження. У другій пол. XX ст. на території Західного Поділля спостерігається активне створення та діяльність аматорських хореографічних колективів різного рівня відомчого підпорядкування та різновікових груп, які зробили вагомий внесок у вивчення та популяризацію народного танцю, зокрема у сфері народно-сценічного виконавства. Причиною цього культурного доробку, в основному, стала діяльність керівників танцювальних ансамблів, які у своїй роботі інтерпретували уже відомі класичні зразки народного танцю, надаючи перевагу віртуозній технічній майстерності, різноманітності композиційної будови хореографічних малюнків та надуманій стилізації. Однак поза увагою часто залишався сюжет народного танцю, закладений у його ж назві, взятий безпосередньо з побуту та життя народу, багатий своєрідним регіональним колоритом, хореографічною лексикою, яка теж закладена у танцювальних рухах, представлений типовим музичним супроводом, цікавий природною емоційною манерою виконання та довільною імпровізацією, самобутній завдяки використанню традиційного одягу і танцювальної атрибутики.

Одними з перших факторів, які вплинули на трансформацію традиційної народної культури у другій пол. XX ст. стало таке явище як художня самодіяльність, що у своїй суті було ідеологічно-політичною формою культури радянського періоду, в яку тодішній режим намагався помістити всі прояви традиційно-

звичаєвих укладів народного життя. Всі національно-культурні надбання, які будувалися навколо спільної пам'яті, традицій і символів, що створювалися попередніми поколіннями проголошувалися «пережитками» минулого і переходили під повний контроль державних органів із відповідними для них партійними завданнями перетворити фольклор на знаряддя обробки масової свідомості та використати всі можливі жанри народної творчості для легітимізації своєї влади і возвеличення радянського способу життя. Для досягнення цього завдання виділялися значні матеріальні кошти, була впроваджена система моральних заохочень для керівників та учасників самодіяльних колективів, всі їхні досягнення широко популяризувалися у засобах масової інформації, для висвітлення і публічного обговорення теоретичних проблем художньої самодіяльності започатковано тижневик «Культура і життя», що в результаті дезорієнтувало значну частину суспільства і справжніх носіїв народних мистецьких традицій щодо суті і змісту своєї власної діяльності у цих штучно створених умовах.

Іншим фактором трансформації традиційної культури цього ж періоду стала жорстка атеїстична пропаганда на викорінення духовних основ народної обрядовості. Ця кампанія була ще більш руйнівною, оскільки втрати у сфері духовно-сакральної енергії, якою наповнені традиційні обряди, загрожують цілісності культурної ідентичності етносу.

Ще одним чинником трансформації традиційного танцю стала швидка технічна модернізація музичного супроводу, яка виявлялася, найперше, у змінності складів традиційних інструментальних капел через появу і використання чужих для традиції інструментів (середина ХХ ст. – баяни, саксофони; кінець 90-х років – електрофони – гітари, клавіші). Під впливом «модної» побутової музики, змінювався репертуар і сама регіональна танцювальна традиція наповнювалася новими, не характерними для неї лексичними, жанровими, стилістичними інноваціями.

Увагу звернемо на діяльність тих хореографічних колективів, репертуар яких побудований на основі місцевого танцювального фольклору, а їхнім завданням є збереження та популяризація західноподільських традиційних танців у їх вторинній формі побутування.

Одним із таких є народний театр танцю «Посмішка» Центру творчості дітей та юнацтва у м. Тернополі, заснований 1979 р. Т. Щуцькою. У 2006–2015 рр. керівником колективу стала І. Луців, а з 2015 р. колектив очолила Л. Шевіла (учениця Т. Щуцької). У 2004 р. колектив отримав почесне звання. Основу концертного репертуару становлять хореографічні композиції у жанрі народної хореографії, для прикладу: «Полька-Тернополька» (постановка Т. Щуцької); «Козачок», «Весняний козачок» (у постановці І. Луців); «Полька з перетупом», «Полька з гудзом», «Полька-панночка», «Козак танець», «Святковий козачок» (постановка Л. Шевіли).

Зразковий аматорський ансамбль народного танцю «Сонечко» є наймасовішим (за кількісним складом) ансамблем народного танцю м. Тернополя. Колектив працює при Тернопільському Палаці культури «Березиль» ім. Леся Курбаса (керівник – заслужений працівник культури України З. Бирда). У репертуарі колективу є народні танці, створені на основі фольклорних матеріалів Західного Поділля, до прикладу: «Полька-фраєрка» (постановка А. Поліщука); «Ойра», «Тернопільська полька» та «У неділю в Тернополі» – добірка місцевих танців, які танцювали на весіллях Тернопільщини (постановка З. Бирди).

Зразковий дитячий танцювальний колектив «Росинка» створено у 1986 р. при Козівському районному будинку дитячої та юнацької творчості (кер. – Г. Стадник-Данилів). У репертуарі «Росинки» переважають такі хореографічні композиції, як: «Подільський кривуляк», «Полька», «По дорозі жук», створені на місцевому фольклорному матеріалі.

Зразковий танцювальний ансамбль «Яблунька» створений 1995 р. у м. Чорткові (кер. – Н. Гудова та заслужений працівник культури України В. Гудов). У репертуарі колективу є народні танці, побудовані на місцевому фольклорі, а саме: «Карапет», «Краков'як», «Полька з перескоком», «Колодка».

Зразковий аматорський танцювальний колектив «Візерунок» створений у 2000 р. при будинку культури с. Вікнини Збарзького р-ну (кер. – В. Гоюк, балетмейстер – Н. Гоюк). Репертуар колективу складають народні танці, побудовані на основі місцевого фольклору: «Полька по-Вікнинськи», «Краков'як», а також обрядові танці, зокрема гаївки.

Зразковий аматорський ансамбль танцю «Калиновий цвіт» Тернопільського районного будинку культури (Острівської музичної школи) створено у 2013 р. (кер. – провідний методист хореографічного жанру ТОМЦНТ Л. Горбунова). Керівником колективу здійснено низку хореографічних постановок: фольклорна вокально-хореографічна композиція «Великодні забавлянки», реконструйовано традиційний танець «Обертанець», записаний керівником на Бережанщині. Таким чином, плідна творча діяльність дитячих аматорських хореографічних колективів та їх керівників дає можливість залишатися народному танцю одним із найпопулярніших видів мистецтва.

В аспекті проблематики нашого дослідження помітною є діяльність студентських танцювальних колективів у регіоні, хоча б з огляду на те, що переважна більшість колективів народного танцю свій

виконавський репертуар формує на основі місцевого танцювального матеріалу. Завдяки цьому, традиційні танці отримують шанс вторинного побутування у сучасному молодіжному культурно-дозвілєвому середовищі, а учасники цих колективів стають активними носіями споконвічних танцювальних традицій.

На особливу увагу заслуговує фольклорний ансамбль танцю «Джерело» Тербовлянського фахового коледжу культури і мистецтв, створений 1986 р. (кер. – відмінник освіти України Г. Александрович). Основу репертуару складають народні танці, побудовані на танцювальних зразках, зібраних та записані керівником у Тербовлянському районі, для прикладу: вальс «Перебиваний» записаний у с. Плебанівка (1968 р.), «Канада» у м. Тербовлі (1971 р.), «Швець» у с. Слобідка (1978 р.), «Киванець» у с. Дарахів (1985 р.), «Огородник» у Тербовлянській окрузі (1985 р.), «Полька в решеті» у с. Вербівці (1988 р.) та ін. [5; 277–279].

Хореографічна композиція «Зрима пісня» побудована на місцевих гаївках, які й досі побутують у Західному Поділлі, а саме: «Грушечка», «Мак», «Ой на горі льон», «Діду старенький»; танець «Фокстрот», що став популярним на початку ХХ ст. по всій Україні, який і досі танцюють на західноподільських весіллях та забавах; ліричний танець «Калина», побудований на основі весільного обряду, зокрема заручин, де за стародавнім звичаєм, парубок, який має на меті одружитися, дарував коханій дівчині кетяг червоної калини; хореографічна композиція «Обливаний понеділок» зображає третій день Великоднього обряду. У цей день у Західному Поділлі побутує звичай обливатися водою, що, зі слів інформантів, означав «змити із себе усі гріхи».

Народний аматорський ансамбль пісні і танцю «Хлібодари» Заліщицького аграрного коледжу ім. Є Храпливого створений у 1989 р. Одним із його завдань є збереження місцевих традицій, звичаїв та обрядів, що побутують у Заліщицькому районі та їх відродження. Підтвердженням цього є репертуар колективу, де чільне місце належить таким хореографічним композиціям, як «Данець», побудованому на місцевому танцювальному матеріалі с. Колодрібки Заліщицького р-ну та «Товаришка», с. Синьківа Заліщицького р-ну.

Народний театр фольклорного танцю «Неопалима купина» Тернопільського вищого професійного училища № 4 ім. М. Паращука діє з 2001 р. (кер. – заслужений працівник культури України В. Починок). Основу репертуару театру танцю складають хореографічні композиції «Тернопільська весільна полька», «Півторак», фольклорно-хореографічна композиція «Ой мамуню, швець», «Чорнокінецька полька», віночок фольклорних танців Західного Поділля («Гора-полька», «Волох», «Канада», «Швець»), весільна обрядова картинка Західного Поділля «Весільний калач», великодні забави «Великодні дзвони дзвонять».

Розвиток танцювальних традицій у Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка починається з 1969 р., саме тоді створений народний ансамбль танцю «Промінь» (кер. – заслужений працівник культури України В. Починок). До репертуару колективу входили ліричний танець «Барвінок», жартівлива хореографічна композиція «Вулиця», побудована на фрагментах західноподільських вечорниць, «Шима», «Гриндички», «Гречаники», «Краков'як», «Цумандриха».

Діяльність молодіжного фольклорного ансамблю пісні і танцю «Терноцвіт» стала новою сторінкою в історії танцювальних колективів, тоді ще Тернопільського державного педінституту. Колектив створений у 1981 р., художнім керівником був О. Смоляк, балетмейстером В. Лего, керівником оркестрової групи З. Стельмащук. У репертуарі колективу окремі танцювальні номери, що базувались на фольклорному матеріалі Тернопільщини, зокрема: місцеві танці «Гаркан», «Голубка», «Гуцулка» та «Тернопільська полька» (1983–1985 рр.).

Танцювальний ансамбль «Веснянка», створений 2013 р. (кер. – Л. Щур) став послідовником розвитку та збереження танцювальних традицій у ТНПУ ім. В. Гнатюка, на базі якого з 2015 р. діє ансамбль-лабораторія етнохореографії Західного Поділля, ключовою ідеєю якого є пошук та збір місцевих танцювальних зразків та їх збереження шляхом науково-виконавської реконструкції. На основі власних транскрипцій танцювальних зразків, записаних під час польових експедицій, вдалося здійснити реконструкцію таких західноподільських танців: «Відбивна полька», «Падеспанець», «Подільський козачок», «Канада», «За нашим столом», «Верховина», «Каперуш» та ін.

Таким чином, діяльність аматорських танцювальних колективів вищих навчальних закладів м. Тернопільщини є вагомим внеском у художньо-естетичний розвиток студентської молоді та цінною мистецькою часткою народної хореографічної культури Західного Поділля.

Яскравим репрезентантом традиційної танцювальної культури Західного Поділля є багаторічна творча діяльність академічного ансамблю народного танцю «Надзбручанка», єдиного професійного танцювального колективу Тернопільщини, створеного 1959 р., що й дотепер працює при Тернопільській обласній філармонії. Велика заслуга у цьому належить керівнику, справжньому майстру хореографії – заслуженому артисту УРСР О. Данічкіну. Ключовим вектором творчої

діяльності колективу під його керівництвом є популяризація народного танцю на основі традицій, звичаїв та обрядів Тернопільщини. Більшість фольклорних матеріалів зібрана керівником під час польових експедицій саме у Західному Поділлі. На основі фольклорних записів О. Данічкін поставив такі хореографічні картини, як: «Вихиляс», «Каперуш», «Кивун», «Подільське весілля», «Обжинки», «Швець», «Чабани», «Трясунець», «Подоланка», «Надзбручанки», «Свати», «Гандзя», «Варварка».

Досліджуючи роботу ААТ «Надзбручанка», виявлено, що основним напрямом творчої діяльності ансамблю є популяризація народного танцю, створеного на основі танцювального фольклору Західного Поділля.

Висновки. Отже, танцювальна практика Західного Поділля, як складова духовного життя народу, у своєму природному функціонуванні пройшла декілька важливих етапів розвитку: від найдавніших часів зародження і становлення локальних форм традиції до істотних структурних та функціональних трансформацій, які особливо гостро проявили себе у ХХ ст. та мали істотний вплив на створення, розвиток та діяльність різного рівня хореографічних колективів означеного регіону.

Звідси, народна хореографія, органічно пов'язана з обрядовою традицією, зазнала явних структурних та функціональних змін, що позначилося, в особливий спосіб як у роботі керівників хореографічних колективів, так і їх репертуарі.

Вагомим внеском у відродження та розвиток традиційної танцювальної культури Західного Поділля є творча діяльність професійного та аматорських дитячих і студентських хореографічних колективів та їх керівників, завдяки яким танець залишається одним із популярних видів мистецтва та дієвим і ефективним чинником художньо-естетичного, національного виховання дітей та молоді.

Це свідчить про належний рівень свідомого розуміння народних традицій, звичаїв та обрядів, що виконують важливу функцію збереження, а їх керівники та учасники є щирими репрезентантами традиційної культури регіону.

Подальші дослідження спрямовані на виявлення традиційних танцювальних зразків Західного Поділля та їх вторинне відтворення у постановках фольклорно-обрядових та фольклорно-етнографічних колективів.

Список використаної літератури

1. Авраменко В. Українські національні танки, музика і стрій. [Кн. 1–2. Короткий нарис про український танок та опис 18 найкращих народних танків власного укладу]. Галівуд – Нью Йорк – Вінніпег – Київ – Львів, 1947. 80 с.
2. Водяний Б. О. Народна інструментальна музика Західного Поділля : проблема еволюції традиційних форм музикування: дис... канд. миств.: 17.00.03 / Київ. держ. консерваторія ім. П. І. Чайковського. Київ, 1994. 156 с.
3. Гарасимчук Р. Народное искусство Тернопольской области УССР. *Сов. этнография*. 1957. № 1. С. 72–89.
4. Гнатюк В. Матеріали до української етнології. Гаївки. Львів : Наук. т-во ім. Т. Шевченка у Львові, 1909. Т. XII. 100 с.
5. Губ'як В. Д. Фольклорні обереги духовності: посіб. Івано-Франківськ : Полум'я (ІМЕ), 2001. 324 с.
6. Гуменюк А. І. Народне хореографічне мистецтво України. Київ : АН УРСР, 1963. 235 с.
7. Гутник І. М. До проблеми стилізації народного танцю. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури : зб. наук. пр. Київ: Міленіум, 2009. Вип. XXII. С. 251–257.
8. Забрєдовський С. Г. Методика роботи з хореографічним колективом : навч. посіб. Київ : НАКККіМ, 2011. 188 с.
9. Кривохижа А. М. Проблеми народно-сценічного танцю та шляхи їх вирішення. *Стан народної хореографії в Україні та перспективи її розвитку*: матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 28 лют., 2002 р.). Київ, 2002. С. 62–64.
10. Луговенко Т. Г. Специфіка розвитку аматорських хореографічних колективів народного танцю у 40–80 рр. ХХ ст. *Молодий вчений*. 2018. № 7 (2), С. 385–388.
11. Методика роботи з хореографічним колективом: навчально-методичні матеріали / [укл. Б. Колногузенко]. Харків : ХДАК, 2001. 34 с.
12. Островська К. В. Розвиток та збереження національної хореографічної культури України. *Проблеми розвитку сучасного хореографічного мистецтва та шляхи їх вирішення*: матер. II Всеукр. наук.-практ. конф., 17–18 лист., 2011. С. 70–73.
13. Пісклова І. С. Стан та дослідження танцювального фольклору Слобожанщини. *Вісник Львів. нац. акад. мистецтв*. 2015. Вип. 24. С. 156–166.
14. Пісні Тернопільщини / упоряд. С. Стельмашук, П. Медведик. Київ, 1993. Вип. 2. 536 с.
15. Смоляк О. С. Весняна обрядовість Західного Поділля в контексті української культури: монографія. Тернопіль: Астон, 2001. Ч. 2. 392 с.
16. Стасюк В. Л. Стан народної хореографії в Україні та перспективи її розвитку. *Стан народної хореографії в Україні та перспективи її розвитку*: матер. наук.-практ. конф., 28 лют. 2002 р. Київ, 2002. С. 9–14.
17. Хай М. Й. Українська інструментальна музика усної традиції: (Нотний зб.); запис, нотна редакція і транскрипції М. Хая, окремі транскрипції студентів історико-теоретичного та композиторського факультетів НМАУ ім. П. Чайковського. Дрогобич: Коло. 2011. 467 с., нот.

18. Шкоріненко В. О. Народний танець у традиційній і сучасній культурі України: автореф. дис. ... канд. миств.: 17.00.01 / Держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. Київ, 2003. 18 с.

References

1. Avramenko V. Ukrainski natsionalni tanky, muzyka i strii. [Kn. 1–2. Korotkyi narys pro ukraïnskyi tanok ta opys 18 naïkrashchykh narodnykh tankiv vlasnoho ukladu]. Halivud – Niu York – Vynnipeg – Kyiv – Lviv, 1947. 80 s.
2. Vodiani B. O. Narodna instrumentalna muzyka Zakhidnoho Podillia : problema evoliutsii tradytsiinykh form muzykuvannia: dys. ... kand. mystetstvoznav.: 17.00.03 / Kyiv: 1994. 156 s.
3. Garasimechuk R. Narodnoe iskusstvo Ternopol'skoy oblasti USSR. *Sovetskaya etnografiya*. 1957. № 1. S. 72–89.
4. Hnatiuk V. Materialy do ukraïnskoï etnolohii. Haïvky. Lviv : Naukove tovarystvo im. T. Shevchenka u Lvovi, 1909. T. XII. 100 s.
5. Hubiak V. D. Folklorni oberehy dukhovnosti: posibnyk. Ivano-Frankivsk : Polumia (IME), 2001. 324 s.
6. Humeniuk A. I. Narodne khoreorafichne mystetstvo Ukrainy. Kyiv : AN URSSR, 1963. 235 s.
7. Hutnyk I. M. Do problemy stylizatsii narodnoho tantsiu. Aktualni problemy istorii, teorii ta praktyky khudozhnoi kultury : zb. nauk. prats. Kyiv: Milenium, 2009. Vyp. XXII. S. 251–257.
8. Zabredovskiy S. H. Metodyka roboty z khoreorafichnym kolektyvom : navch. posibnyk. Kyiv : NAKKKiM, 2011. 188 s.
9. Kryvokhyzha A. M. Problemy narodno-stsenichnoho tantsiu ta shliakhy yikh vyrishennia. *Stan narodnoi khoreorafii v Ukraini ta perspektyvy yii rozvytku: materialy nauk.-prakt. konf.* (Kyiv, 28 liut. 2002 r.). Kyiv, 2002. S. 62–64.
10. Luhovenko T. H. Spetsyfika rozvytku amatorskykh khoreorafichnykh kolektyviv narodnoho tantsiu u 40–80 rr. XX st. *Molodyi vchenyi*. 2018. № 7 (2), S. 385–388.
11. Metodyka roboty z khoreorafichnym kolektyvom: navchalno-metodychni materialy / [ukl. B. Kolnohuzenko]. Kh.: KhDAK, 2001. 34 s.
12. Ostrovska K. V. Rozvytok ta zberezhenia natsionalnoi khoreorafichnoi kultury Ukrainy. Problemy rozvytku suchasnoho khoreorafichnoho mystetstva ta shliakhy yikh vyrishennia: mater. II Vseukr. nauk.-prakt. konf., 17–18 lyst. 2011. S. 70–73.
13. Pisklova I. S. Stan ta doslidzhennia tantsiuvalnoho folkloru Slobozhanshchyny. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv*. 2015. Vyp. 24. S. 156–166.
14. Pisni Ternopilshchyny / uporiad. S. Stelmashchuk, P. Medvedyk. Kyiv, 1993. Vyp. 2. 536 s.
15. Smoliak O. S. Vesniana obriadovist Zakhidnoho Podillia v konteksti ukraïnskoï kultury: monohrafiia. Ternopil: Aston, 2001. Ch. 2. 392 s.
16. Stasiuk V. L. Stan narodnoi khoreorafii v Ukraini ta perspektyvy yii rozvytku. *Stan narodnoi khoreorafii v Ukraini ta perspektyvy yii rozvytku: mater. nauk.-prak. konf.*, 28 liut. 2002 r. Kyiv, 2002. S. 9–14.
17. Khai M. Y. Ukraïnska instrumentalna muzyka usnoi tradytsii: (Notnyi zbirnyk); zapys, notna redaktsiia i transkryptsii M. Khaia, okremi transkryptsii studentiv istoryko-teoretychnoho ta kompozytorskoho fakultetiv NMAU im. P. Chaikovskoho. Drohobych: Kolo. 2011. 467 s., not.
18. Shkorinenko V. O. Narodnyi tanets u tradytsiini i suchasni kulturi Ukrainy: avtoref. dys. ... kand. mystetstvoznav.: 17.00.01 / Kyiv, 2003. 18 s.

ТРАДИЦИОННЫЙ ТАНЕЦ В РЕПЕРТУАРЕ ХОРЕОГРАФИЧЕСКИХ КОЛЛЕКТИВОВ ЗАПАДНОГО ПОДОЛЬЯ

Шур Людмила Богдановна – ассистентка кафедры музыковедения и методики музыкального искусства,
Тернопольский национальный педагогический университет
им. В. Гнатюка, г. Тернополь

Статья посвящена освещению проблемы традиционной танцевальной культуры Западного Подолья, как неотъемлемой части народного хореографического искусства указанного региона, так и Украины. Рассмотрены факторы влияния на трансформационные процессы традиционной танцевальной культуры исследуемого региона и ее современное состояние функционирования. Проанализирована деятельность любительских детских и студенческих хореографических коллективов, а также единственного профессионального академического ансамбля танца «Надзбручанка», которые в своем репертуаре сохраняют и популяризируют западнopoдольские традиционные танцевальные образцы.

Ключевые слова: традиционный танец, хореографические коллективы, Западное Подолье.

TRADITIONAL DANCE IN THE REPERTUARY OF CHOREOGRAPHIC GROUPS OF WESTERN PODILLA

Shchur Liudmyla – assistant at the Department of Musicology and Methodology of musical art,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil

The article is devoted to the problem of traditional dance culture of Western Podillia, as an integral part of folk choreographic art of the specified region and the whole Ukraine as well. The research paper considers the factors influencing the transformational processes of traditional dance culture of the studied region and its current state of functioning. The article

analyzes the activity of amateur children's and student choreographic groups (as well as the only professional academic dance ensemble – «Nadzbruchanka»), which preserve and popularize the Western Podillia traditional dance samples in their repertoires.

Key words: traditional dance, choreographic groups, Western Podillia.

UDC 793.31:394.3 (477.84)

TRADITIONAL DANCE IN THE REPERTUARY OF CHOREOGRAPHIC GROUPS OF WESTERN PODILLA

Liudmyla Shchur – assistant at the Department of Musicology and Methodology of musical art, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil

The aim of the paper provides coverage of the functioning of traditional dance of Western Podillia and identifying its place in the repertoire of modern choreographic groups, thus actualizing the problem of preserving and promoting the dance tradition of the region.

Research methodology. The research paper includes the following methods: the historical-sociological method as a necessary condition for the study of the phenomena of regional traditional cultures; expeditionary field methods of collecting and recording ethnochoreological information; ethnopedagogical methods that provide ways for transmitting different genres of traditional culture from generation to generation; methods of scientific and performance reconstruction, which reflect the levels and forms of reconstructive activity.

Results. It was found that a significant contribution to the revival and development of traditional dance culture of Western Podillia is the creative activity of professional and amateur children's and student choreographic groups and their leaders, thanks to whom dance remains one of the popular arts and is an effective and efficient factor of artistic and aesthetic, as well as national education of children and youth.

Novelty. The research paper considers the factors influencing the transformational processes of traditional dance culture of the studied region and its current state of functioning. The article analyzes the activity of amateur children's and student choreographic groups (as well as the only professional academic dance ensemble – «Nadzbruchanka»), which preserve and popularize the Western Podillia traditional dance samples in their repertoires.

Practical significance. The article covers the repertoire of choreographic groups of Western Podillia which is based on traditional dance samples of the specified region.

Key words: traditional dance, choreographic groups, Western Podillia.

Надійшла до редакції 5.12.2020 р.

УДК 791.83 (477)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТВОРЧІ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЦИРКУ: ВІД ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ДО РЕФОРМ (1993 Р. – ДОНІНІ)

Кашуба Владислав Геннадійович – аспірант,
Київський національний університет театру,
кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого
<https://orcid.org/0000-0002-4022-3626>
<https://doi.org/10.35619/ucpm.vi36.431>
vladgrek616@gmail.com

Розглянуто зміни в організаційно-творчій моделі циркової справи в Україні пострадянської доби. Виявлено позитивні й негативні тенденції розвитку державної циркової системи періодів централізації (1993-2003 рр.) та реформ (2004 р. – дотепер). Розглянуто сутність трансформацій та приділено увагу оцінці їх наслідків. Нинішня модель циркової справи охарактеризована в контексті творчої та господарської ефективності, її здатності до самовідтворення.

Ключові слова: український цирк, державна циркова система, Укрдержцирк, Державна циркова компанія України, Союздержцирк, організація циркової справи.

Актуальність проблеми. Аналіз змін, що їх зазнав український цирк упродовж останніх десятиліть, дає змогу виділити кілька періодів розвитку його організаційно-творчого устрою: застійний (1980-ті рр.), ініціальний (1991-1993 рр.), централізації (1993-2003 рр.) й, нарешті, досі незавершений період реформ [5]. Згадана періодизація, здійснена на основі історико-фактографічного розгляду етапів становлення циркової справи в Україні, відкриває можливість до глибшого аналізу трансформацій. Зокрема, ідеться про нагоду виявити характерні для кожної зі стадій тенденції, дати їм оцінку та розкрити сутність змін у динаміці їх розвитку. Усе це допомагає виявити результат трансформацій, тобто наслідки їх для циркової системи, що є кроком до розуміння механізмів і рушійних сил, які зумовили нинішній стан справ.

Особливості зрушень перших двох періодів уже були предметом розгляду дещо раніше [4], [6]. У пропонованому дослідженні приділяється увага трансформаціям, що їх зазнала циркова система під час